• عکس: فروغ طاهرخانی، باشگاه خبرنگاران جوان

بیانیه تفصیلی انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران به مناسبت روز خبرنگار

روزنامه‌نگاری ایران زنده است

جامعه روزنامه‌نگاری ایران در یک سال گذشته اتفاقات ریز و درشت زیادی را از سر گذرانده است؛ اتفاقاتی که متأثر از فضای عمومی جامعه بوده و موجب شده تا روزنامه‌نگاران برای انجام وظیفه حرفه‌ای‌شان در رخدادهای حساس با محدودیت‌ها و چالش‌های متعددی روبه‌رو باشند. دو موضوع دارای اهمیت که نظام سیاست‌گذاری باید به‌روشنی موضعش را درباره آن روشن کند، عبارت است از «تقویت مرجعیت رسانه‌ها» و «آزادی فعالیت رسانه‌ای» که با یکدیگر پیوند ناگسستنی دارند.

لزوم پاسداشت آزادی رسانه

حوادث تلخی که سال گذشته پس از جان‌باختن «مهسا امینی» در کشور رخ داد، بار دیگر لزوم خبررسانی آزاد و حرفه‌ای را برای افکار عمومی و سیاست‌گذاران یادآوری کرد. قریب به صد نفر از خبرنگاران پاییز و زمستان سال گذشته بازداشت شده یا برای بازجویی فراخوانده شدند. این اتفاق حاکی از سیاست غیرمنسجم و نادقیق درباره وظایف رسانه‌ها و مرجعیت آنها نزد افکار عمومی است. البته این متن در پی رد هرگونه خطا در جامعه روزنامه‌نگاری نیست؛ بلکه مقصود ما رویه‌هایی است که آزادی فعالیت روزنامه‌نگاران را مخدوش کرده و موجب شده مرز میان کار حرفه‌ای و تخلف چنان باریک باشد که بسیاری از خبرنگاران از بیم پیگردهای بعدی قید عمل به وظایف حرفه‌ای‌شان را بزنند.

در یک سال اخیر و به‌ویژه پس از حوادث شهریور ۱۴۰۱ نهادهای دولتی مسئولیت بخشی از مشکلات به‌وجودآمده را مطابق یک روش تکراری و بدون زمینه عینی بر دوش رسانه‌های رسمی و منتشرکنندگان اخبار انداختند. تعدادی از روزنامه‌نگاران کماکان درگیر تبعات قضائی این اعتراضات هستند و خبرنگاران و رسانه‌هایی به‌تازگی در دور جدیدی از مسائل قضائی درگیر شده‌اند.

برای نمونه الهه محمدی خبرنگار روزنامه «هم‌میهن» و نیلوفر حامدی خبرنگار روزنامه «شرق» پس از انتشار گزارش‌هایی درباره جان‌باختن خانم مهسا امینی بازداشت شدند که این بازداشت تاکنون ادامه دارد و این دو روزنامه‌نگار پس از برگزاری دو جلسه دادگاه در انتظار صدور رأی دادگاه هستند. سخنگوی محترم قوه قضائیه به‌تازگی اعلام کرده‌اند که این دو خبرنگار به دلیل انتشار این گزارش‌ها بازداشت نشده‌اند و وعده کرده‌اند که به‌زودی گزارشی از همکاری این دو نفر با دولت آمریکا منتشر می‌کنند. متأسفانه روند و زمان دستگیری این دو خبرنگار و بیان این سخنان پیش از صدور رأی قاضی دادگاه بر شائبه‌ها و نگرانی‌های خانواده‌ها و جامعه روزنامه‌نگاری افزوده است.

انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران در حد توان خود و از همه راه‌هایی که گمان کرده نتیجه‌ای دارد، در پیگیری وضعیت روزنامه‌نگاران بازداشتی کوشیده است. کمک به تشکیل کمیته پیگیری وضعیت خبرنگاران بازداشتی، تماس و دیدار با مسئولان قضائی، نامه‌نگاری با مسئولان ارشد کشور و رایزنی با مسئولان نهادهای مرتبط با موضوع و ارائه مشاوره‌های حقوقی و قانونی بخشی از این فعالیت‌ها بوده است.

لازم است از عفو گسترده پیشنهادی رئیس قوه قضائیه در زمستان سال گذشته که شامل تعداد نسبتا زیادی از متهمان رسانه‌ای نیز شد، به‌عنوان یک اقدام مثبت یاد کنیم. این اقدام می‌توانست گسترده‌تر صورت گیرد و شامل همه خبرنگارانی که دچار مشکل قضائی شده‌اند، شود. در این زمینه می‌توان ردپای اقداماتی را برای بی‌اثرکردن آثار این عفو با انجام شکایت‌های مکرر از سوی اشخاص و نهادها از روزنامه‌ها و روزنامه‌نگاران، دید. چند شکایت جدید در ماه‌های اخیر از روزنامه‌های منتقد را می‌توان به‌عنوان نمونه‌ای از این اقدامات ذکر کرد.

دیده‌بان فساد را تضعیف نکنید

وجود بخش بزرگ اقتصاد دولتی و خصولتی زمینه‌های عینی فساد را در کشور ما فراهم کرده است، به طور منطقی برای مقابله با پول‌های بزرگ تنها نهادی که می‌تواند با کمترین هزینه و بیشترین کارایی بر این بخش اقتصاد نظارت کند و مانع فساد شود، نهاد رسانه است. لرزان‌بودن امنیت شغلی روزنامه‌نگاران، فقیربودن بنگاه‌های رسانه‌ای و در معرض شکایت و اتهام مکرر بودن روزنامه‌نگاران مانع کارآمدی نهاد رسانه برای مقابله با فساد می‌شود که شده است.

به نظر می‌رسد روزنامه‌نگاری در ایران اسیر نگاهی رسمی است که ایشان را نه رکن اصلی مردم‌سالاری و مبارزه با فساد و نیروی محرکه توسعه و مانع خطاهای بزرگ در برنامه‌ریزی و اجرا، بلکه مخل فضای مطلوب و موجب تنش در فضای جامعه می‌داند. نبود درک تفاوت رسانه رسمی با رسانه دولتی باعث شده تا مبالغ هنگفت بودجه کشور صرف رسانه‌های دولتی‌ای شود که به جز ایجاد شکاف اجتماعی و فراهم‌آوردن زمینه فساد بیشتر و از همه مهم‌تر ایجاد زمینه خودفریبی دولتمردان نقشی اجرا نمی‌کنند.

ازاین‌رو تا دولتمردان دیدگاه خود را درباره لزوم و وجوب حضور رسانه‌های رسمی غیردولتی (که مسئول آنچه منتشر می‌کنند، باشند و بابت فعالیت خود وامدار دولت نباشند)، تغییر ندهد، چشم‌انداز روشنی برای تغییر این وضعیت وجود نداشته باشد.

این در حالی است که تحلیل اغلب جامعه‌شناسان و اقتصاددانان و کارشناسان فرهنگی از جناح‌های مختلف سیاسی از زمینه‌های پیدایش شرایط اسف‌بار پاییز و زمستان ۱۴۰۱، حاکی از خطاهای راهبردی در حکمرانی درباره مسائل مربوط به انتخابات، اقتصاد و امور اجتماعی و دینی بوده است. فروکاستن دلایل عمیق اجتماعی و اقتصادی حوادث ناگوار سال گذشته به عملکرد بدنه نحیف رسانه‌های خصوصی، ممکن است در کوتاه‌مدت رسانه‌ها را از پرداختن به مشکلات مانع شود؛ اما در بلندمدت مشکلی را حل نکرده و بر مشکلات و معضلات می‌افزاید.

تقویت مرجعیت رسانه‌های داخلی؛ تعارف یا سیاست عملی؟

لزوم چاره‌اندیشی درباره تضعیف مرجعیت رسانه‌های رسمی نکته‌ای است که در کوران حوادث سال گذشته بارها مورد تأیید جریان‌های سیاسی، استادان ارتباطات و روزنامه‌نگاران از طیف‌های مختلف فکری قرار گرفت.

پیش‌ازاین انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران در بیانیه‌ها و اسناد متعددی درباره موضوع مهم مرجعیت رسانه‌ای و آسیب‌های واردشده به آن موضع‌گیری کرده است. راهبرد متناقض نهادهای صاحب قدرت در تضعیف رسانه‌های رسمی داخلی از یک سو (که سال‌هاست آغاز شده و اکنون تماشاگر نتایج زیان‌بار آن هستیم) و اظهار نگرانی از تأثیر رسانه‌های برون‌مرزی که قطعا منافع ملی ما را دنبال نمی‌کنند، تاکنون نتایج وخیمی را به دنبال داشته است.

برای بازگشت و حفظ مرجعیت رسانه‌ای داخلی مطلقا هیچ راه دیگری به جز حمایت از آزادی تمام و کمال رسانه‌ها در دسترسی به منابع اخبار و انتشار بی‌دغدغه آنها وجود ندارد. ممانعت از دسترسی آزاد به اطلاعات، انتشار و اعلام آمارهای گمراه‌کننده که صرفا اثر تبلیغاتی کوتاه‌مدت داشته و در بلندمدت آثار مخرب اجتماعی دارند، با اظهار نگرانی از اثرگذاری رسانه‌های خارج از ایران مباینت تام دارد. دستگاه رادیو و تلویزیون و رسانه‌های دولتی در دهه‌های گذشته ناکارآمدی خود را در زمینه اقناع عمومی نشان داده‌اند. مسیر بازگشت به توسعه، پیشرفت و رفاه عمومی و تعمیق همبستگی اجتماعی فقط با حمایت از آزادی‌های قانونی و حتی تفسیر قوانین موجود به نفع آزادی رسانه‌ها میسر است. عوارض احتمالی که از تفسیر قوانین به نفع آزادی متصور است، قطعا یک‌هزارم عوارض مسدودکردن آزادی نخواهد بود.

افزایش فقر، فساد و شکاف اجتماعی ازجمله عوارض نادیده‌گرفتن نقش آزادی بیان و پس از بیان در رسانه‌های کشور است. ضروری است دولتمردان با ارزیابی منصفانه، نقش خود را در تضعیف رسانه‌های داخلی و مرجعیت خبری داخلی بپذیرد و از مسیر خطا بازگردد.

نادیده‌گرفتن نهاد صنفی روزنامه‌نگاران در تصمیم‌گیری‌های مربوط به رسانه‌ها نیز ازجمله سیاست‌های اعلام‌نشده است که در محدودکردن و تضعیف جایگاه روزنامه‌نگاری اجرا می‌شود. از نهاد صنفی روزنامه‌نگاران تقریبا در هیچ نهاد تصمیم‌گیر مرتبط با حوزه کار خود طلب مشورت و مشارکت نمی‌شود.

در چنین بستری می‌توان دلایل نبود بنگاه‌های قدرتمند رسانه‌ای در ایران را درک کرد. با وجود سابقه ده‌هاساله مطبوعات در ایران، کشور ما فاقد روزنامه‌هایی با قدرت و شمارگان نشریات برخی کشورهای همسایه است.

در همین زمینه انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران توجه مقامات و نهادهای تصمیم‌گیر حوزه رسانه را به متن پیشنهادی سند ملی رسانه که با تلاش دست‌اندرکاران روزنامه‌نگاری کشور تهیه شده و مورد بی‌توجهی مطلق دولت قرار گرفته است، جلب می‌کند. پذیرش این متن به‌عنوان پیشنهاد نهاد صنفی و ارزیابی دقیق و مجدد آن از سوی همه افراد و نهادهای ذی‌ربط می‌تواند گام اولیه‌ای برای ساماندهی حوزه رسانه محسوب شود.

موضوع تأسف‌بار دیگر، مدیریت رسانه‌ها و مطبوعاتی است که با بودجه عمومی اداره می‌شوند و بعضا با توجه به سابقه خود جزء سرمایه‌های کشور محسوب می‌شوند. این رسانه‌ها در دوره جدید فعالیت خود از نگرش ملی و شهری خود فاصله گرفته‌اند و از آنها برای اهداف کوتاه‌مدت سیاسی استفاده می‌شود. این رویکرد باعث کاهش اعتماد عمومی به رسانه‌هایی است که سال‌ها و به رغم تغییر دولت‌ها، مسائل عمومی، ملی و شهری را بازتاب داده‌اند.

معیشت و اقتصاد رسانه

بررسی مستقل انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران نشان می‌دهد میانگین دستمزد اغلب خبرنگاران در بسیاری از رسانه‌ها اندکی از حداقل دستمزد رسمی بالاتر است. امروز دستمزد روزنامه‌نگاران با تجربه بیش از ۱۰ سال کار و در سمت‌های دبیر سرویس کمی بیشتر از حداقل دستمزدهای مصوب وزارت کار است. بخش زیادی از خبرنگاران فاقد بیمه تأمین اجتماعی هستند و قطع همکاری با روزنامه‌نگاران معمولا با کمترین هزینه برای کارفرما اتفاق می‌افتد. رسانه‌هایی که به لحاظ ساختاری، مالی و شیوه اداره بنگاه مطبوعاتی وضعیت بهتری دارند، اندک هستند.

برای نمونه در یک سال گذشته همکاری تعداد درخور توجهی از روزنامه‌نگارانی که در روزنامه‌ها و خبرگزاری‌های عمدتا دولتی به روش عقد قراردادهای کوتاه‌مدت مشغول به کار بودند، با وجود سوابق کار طولانی، قطع شده است.

برخی از این افراد بیش از ۲۰ سال سابقه کار داشته‌اند و عذر آنها احتمالا به دلیل دیدگاه‌های سیاسی مدیران جدید خواسته شده است. افرادی که با آنها قطع همکاری شده، همچنان نگران بیمه، بازنشستگی و دریافت حقوق مربوط به سنوات خود هستند.

فقیرترشدن بنگاه‌های رسانه‌ای موجب شده است تا کارفرمایان توسعه خدمات جنبی ازجمله خدمات رفاهی و مسکن را به‌طور کلی فراموش کرده و تلاش خود را معطوف به حفظ حیات حداقلی بنگاه خود کنند.

همچنین تغییر فضای رسانه‌ای غالب از رسانه‌های رسمی به سوی رسانه‌های غیررسمی و شخصی، باعث شده سهم روزنامه‌ها و رسانه‌های رسمی از تبلیغات تجاری کاهش یابد و به صفر نزدیک شود. در عین حال سازوکار اجتماعی برای حمایت شفاف بخش خصوصی اقتصاد از رسانه‌های خصوصی شکل نگرفته و زمینه‌های فرهنگی آن مهیا نشده است. آگهی‌های دولتی نیز بیش از آنکه در رفع مشکلات اقتصادی بنگاه‌ها مؤثر باشد، به‌عنوان عامل کنترل‌کننده عمل می‌کند.

کاهش درآمدهای بنگاه‌های رسانه‌ای علاوه بر آنکه باعث کاهش صفحات و تولیدات روزنامه‌ها و رسانه‌ها شده، موجب آن شده است که رسانه‌ها نه‌تنها به آموزش نیروهای انسانی تازه‌نفس نپردازند، بلکه برای انجام امور خود از افراد با استانداردهای بالاتر و احتمالا پرهزینه‌تر استفاده نکنند و اساسا به دنبال بهترین محتواها و تولیدات رسانه‌ای نباشند.

در این شرایط، بخشی از روزنامه‌نگاران مجبور به کار در دو شیفت و در دو رسانه یا کار مکمل در مشاغلی متباین با توانایی اصلی خود شده‌اند. کار در روابط‌عمومی‌ها که در بسیاری موارد روزنامه‌نگاران را دچار مشکل تعارض منافع می‌کند یا با رسالت تعریف‌شده خود آنها در تعارض است، کار در شرکت‌ها به‌عنوان تولیدکننده محتوا یا سرپرستی صفحات مجازی شرکت‌ها نیز ازجمله فعالیت‌هایی است که روزنامه‌نگاران نه با رغبت بلکه به دلیل مشکلات حاد معیشتی به آن مشغول شده‌اند.

نقد از درون

در کنار عوامل یادشده باید پذیرفت رسانه‌ها در ایران در زمینه آموزش نیروهای جدید و تازه‌نفس و توانمندسازی نیروهای فعلی موفق ظاهر نشده‌اند. لزوم آشنایی با تغییرات کارکرد رسانه‌ها در جهان، آشنایی با ابزارهای جدید مورد استفاده در روزنامه‌نگاری مدرن و گذار از شیوه‌های سنتی بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. لزوم توجه خبرنگاران به شیوه‌های روزنامه‌نگاری تحلیلی و تحقیقی، آموختن روزنامه‌نگاری تخصصی و افزایش مهارت‌های خبرنگاری چندرسانه‌ای ازجمله این موارد است. ناگفته پیداست که چنین رویکردی نیاز به سرمایه‌گذاری هم دارد، اما پیش از آن لازم است عزم و اراده این تغییرات در روزنامه‌نگاران و صاحبان بنگاه‌های مطبوعاتی دیده شود. غفلت از تربیت نظام‌مند نیروی انسانی جدید برای رسانه‌ها، فقدان سازوکار شفاف از مرحله جذب و استخدام تا قطع همکاری با نیروهای انسانی رسانه‌ها و کمبود آموزش‌های باکیفیت متناسب با نیازهای روز همگی از چالش‌های این حوزه به شمار می‌روند. انجمن صنفی روزنامه‌نگاران به سهم خویش می‌کوشد ظرف ماه‌های آتی با برگزاری رویدادهای رقابتی و آموزشی تا حدودی به بهبود وضع موجود کمک کند، اما اقدامات مؤثر نیازمند همیاری مدیران رسانه‌ها و تجدیدنظر آنها در سیاست‌های مرتبط با جذب و ارتقای نیروی انسانی است. همچنین لازم است اعضای صنف نیز به اهمیت و لزوم مهارت‌های توسعه فردی و حرفه‌ای اهتمام ورزند.

چراغ‌های روشن

جمع‌بندی موارد پیش‌گفته نشان می‌دهد که روزنامه‌نگاری حرفه‌ای در ایران در وضعیتی بغرنج و وخیم گرفتار است. فشارهای رسمی و غیررسمی، نگاه توأم با بدبینی به عملکرد رسانه‌ها در وضعیت‌های بحرانی حیات لرزان اقتصادی رسانه‌ها از پی شکایت‌های مکرر و اغلب غیرحرفه‌ای افراد و نهادها، نبود امنیت شغلی، دستمزدهای اندک در حد پایین‌ترین مشاغل روزانه و فصلی، ضعف پوشش بیمه‌ای، نهادن بار وظایف رسانه‌ای بر دوش بنگاه‌های کوچک و فقیر، تبعات ناشی از جامعه دوقطبی و توقع اجتماعی برای دخالت در سیاست روز و انتخاب جهت‌گیری سیاسی از یک سو و افزایش نابسامانی‌های اجتماعی به دلیل گسترش فقر و تورم از سوی دیگر، روزنامه‌نگاری ایران را به حرفه‌ای بی‌دفاع و بی‌مدافع بدل کرده است. بااین‌حال نگاه دقیق به سویه‌های موفقیت‌آمیز روزنامه‌نگاری در ایران می‌تواند چراغ امید را در دل جامعه رسانه‌ای زنده نگه دارد. در یک سال گذشته شاهد بودیم که روزنامه‌نگاران با تولید انواع آثار رسانه‌ای کوشیدند سویه‌های تاریک اتفاقات سیاسی، اجتماعی، ورزشی و... را برای مخاطبانشان روشن کنند. مصادیق این تلاش‌ها که خوشبختانه اندک هم نبوده، برای مخاطبان آگاه رسانه‌ها روشن است. همین تلاش‌های ارزشمند موجب شده تا روزنامه‌نگاری مستقل در ایران زنده بماند و چراغ آن هرچند کم‌سو، اما خاموش نشود.

شجاعت در چارچوب مفهوم شهروندی و حقوق قانونی، تلاش برای آموختن بیشتر مبانی نظری از یک سو و استفاده از تکنیک‌های رسانه‌ای جدید از سوی دیگر، دست‌زدن به تجربه‌های نو و بعضا اثرگذار در خلق شیوه‌های ارائه مطلب، تحمل صبورانه فشارهای اجتماعی و سیاسی و در عین حال عدول‌نکردن از راه و روش حرفه‌ای، نقاط روشن روزنامه‌نگاری ایران امروز است. متعهدبودن به میهن و سعادت ایرانیان بالاتر از هر موضوع دیگری همچنان روزنامه‌نگاری ایران را زنده و اثرگذار نگه داشته است. تعهدی که باعث شده تا روزنامه‌نگاران ایرانی با وجود شرایط سخت پیش‌گفته، در کشور بمانند و چراغ این خانه را روشن نگه دارند.

انجمن صنفی روزنامه‌نگاران استان تهران

جدول ۴۵۶۲ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- دقت بسیار- از ماهیان خاویاری دریای خزر ۲- سیمی با ولتاژ صفر- معادل فارسی انقلاب- چشم سوم ۳- تکیه‌کلام درویش- نیست‌شونده- گرم نیست ۴- آفریننده- بعد چهارم- شعله‌ور ۵- کافی- آماده‌کردن- زیستگاه اصلی گل سوسن چلچراغ در گیلان ۶- نوعی سس سالاد- پنجم- بلندی اندام ۷- یار ویس- برادر- اشعه فرابنفش ۸- تلاش و کوشش- مجموعه‌شعری سروده زنده‌یاد سپیده کاشانی- از القاب اشرافی اروپایی ۹- گوی شیشه‌ای برای بازی کودکانه- قتلگاه- مشاور ۱۰- فشار برای راندن چیزی- نیکوکار- نوعی لوح فشرده ۱۱- پاورقی- از نام‌های دوزخ- حیوان وحشی ۱۲- سازمان تبهکاری ایتالیا- سزاوار- چهره‌نما ۱۳- شرم- دور از انتظار- نویسنده رمان سه تفنگدار ۱۴- سرکرده- روز بیست‌وهشتم هر ماه شمسی در ایران قدیم- دشوار ۱۵- از سازهای زهی در ارکستر سمفونیک- تولید محصول از گیاهان زراعی و باغی

عمودی:

۱- برگزیده- هر یک از واحدهای تخصصی در ارتش- تحریک‌کننده ۲- تکرار حرفی- نویسنده و محقق ایرانی و صاحب کتاب فراماسونری در ایران ۳- هلوی بدون کرک- اثر تربیتی ژان ژاک روسو- بسندگی ۴- بزرگ‌منشی- خواهر اسفندیار در شاهنامه- حرف محرمانه ۵- ادا و اطوار- همدم- سرپوش لامپ ۶- روشن و درخشنده- پنج گنج نظامی- سوگ و ماتم ۷- حرف انتخاب- انتخاب محل قرارگرفتن هنرپیشه‌ها و وسایل در صحنه- سنجش ۸- شب‌پره- از عناصر زیبایی معشوق در شعر فارسی- ویران‌کننده ۹- دیگ گرمابه‌های قدیم- تشک بزرگ و نرم- عدد بی‌اثر در ضرب ۱۰- گازی مرکب از سه اتم اکسیژن- طلبکار- رفیق آذری ۱۱- کبوتر دشتی- کفش پاشنه‌دار قدیمی- کتاب هندو ۱۲- حرف همراهی عرب- سالی که مبنای آن گردش زمین به دور خورشید است- به گمان افکندن ۱۳- فاقد تحرک - ششمین خلیفه اموی- نخستین مرد شهید اسلام ۱۴- اثری به قلم اریک فروم، روانشناس آلمانی- پوست قیمتی ۱۵- صمیمی- نگاه‌کردن- اهل روستا

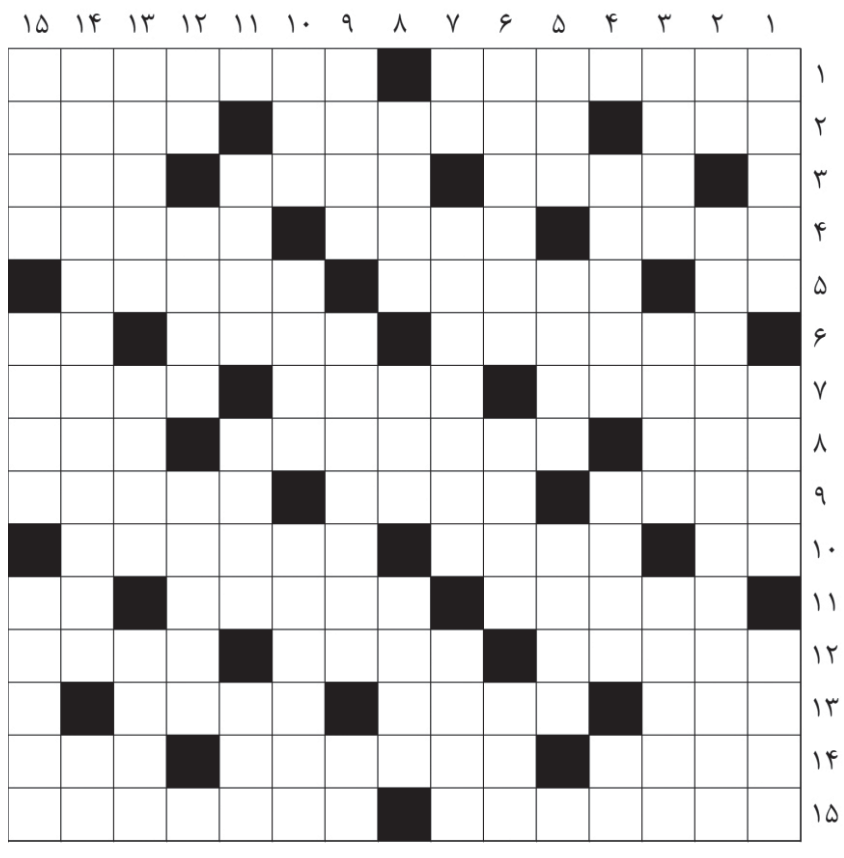

حل سودوکو سخت

۱	۹	۲	۵	۳	۷	۴	۸	۶
۸	۳	۶	۱	۹	۴	۵	۷	۲
۴	۵	۷	۶	۲	۸	۳	۱	۹
۹	۷	۱	۴	۶	۵	۸	۲	۳
۳	۲	۵	۹	۸	۱	۶	۴	۷
۶	۸	۴	۲	۷	۳	۱	۹	۵
۵	۶	۸	۷	۴	۲	۹	۳	۱
۷	۱	۳	۸	۵	۹	۲	۶	۴
۲	۴	۹	۳	۱	۶	۷	۵	۸

حل سودوکو ۳۵۵۷

۳	۲	۸	۴	۵	۷	۶	۹	۱
۹	۴	۶	۲	۱	۸	۷	۵	۳
۱	۵	۷	۶	۳	۹	۴	۲	۸
۵	۳	۱	۷	۶	۲	۸	۴	۹
۲	۷	۴	۹	۸	۵	۳	۱	۶
۶	۸	۹	۱	۴	۳	۲	۷	۵
۴	۶	۳	۵	۷	۱	۹	۸	۲
۸	۱	۲	۳	۹	۴	۵	۶	۷
۷	۹	۵	۸	۲	۶	۱	۳	۴

حل جدول ۴۵۶۱

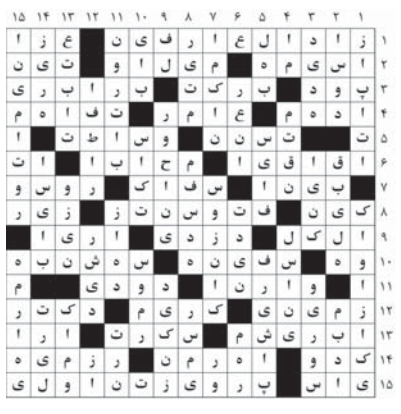

سودوکو سخت ۳۵۵۸

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

								۳
	۶	۲	۴			۵	۱	
				۱	۶	۸		۴
			۷					
۴		۵		۳		۱		۶
					۸			
۶		۴	۱	۷				
	۷	۳			۴	۹	۵	
۹								

سودوکو ساده ۳۵۵۸

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۹			۲			۷		
		۶	۸					
	۲		۱	۳	۵			۹
	۵		۴		۶			۱
	۶			۲			۳	
۱			۳		۸		۶	
۲			۵	۸	۷		۱	
					۳	۵		
		۳			۲			۸